1. Алхазишвили А.А. Основы овладения устной иностранной речью / А.А. Алхазишвили. – М. : Просвещение, 1988. – 128 с.
2. Изаренков Д.И. Обучение диалогической речи / Д.И. Изаренков. – М. : Русский язык, 1986. – 154 с.

Лексичний мінімум у процесі навчання української мови як іноземної

Костюшко В.І.
Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна
e-mail: victoriaburyk.2015@gmail.com

З-поміж багатьох аспектів української мови як іноземної, які повинні бути засвоєні в процесі навчання інокомунікантами, найважливішим можна вважати лексику, оскільки без запасу слів володіти мовою неможливо. Особливість української мови як іноземної полягає в безмежності, тобто відсутності кордонів в оволодінні нею. Така безмежність змушує викладачів прагнути до обмеження обсягу мови, що вивчається, достатнього для практичного застосування з урахуванням потреб тих, хто навчається. Аналіз методичної літератури [1;2;3] свідчить про актуальність зазначеної проблеми як для дидактики в цілому, так і для методики навчання іноземних мов, в тому числі й української.

Важливим у практиці засвоєння іншомовної лексики, на думку лінгводидактів, є визначення лексичного мінімуму (запасу): активного (слова, якими необхідно послуговуватися в усному мовленні для вираження власних думок) та пасивного, або рецептивного (слова, які слід розуміти у процесі читання і слухання іншомовних слів, речень, текстів). Активний запас порівняно обмежений. Він формується в результаті ґрунтовного опрацювання матеріалу і використовується у висловлюваннях і на письмі. Так, установлено, що активний запас дорослої людини становить приблизно 10% усього словникового складу її рідної мови. Активний словниковий запас мовчазного англійця складає 4539 слів, а француза – 7500. Для росіянина активний запас може сягати 7500 слів, що і становить біля 10% словникового складу рідної мови.

Пасивний запас значно ширший і на його основі будується процес читання і сприймання чужого мовлення на слух. Названі дві категорії

лексичного матеріалу постійно змінюються, зокрема розширюються в міру збагачення досвіду людини.

Крім того, науковці виділяють потенційний словниковий запас, до якого відносять:

– складні і похідні слова, побудовані з передбачених в мінімумі основ за знайомими словотвірними моделями;

– інтернаціональні слова, які зберігають в іноземній та рідній мові схожість звучання і написання, а також загальність значення;

– ряд співзначень багатозначних слів, які семантизуються в опорі на знання головного значення.

В. А. Бухбіндер [2] визначає реальний і потенційний словниковий запас. Уся лексика мінімуму повинна бути засвоєна практично протягом курсу вивчення іноземної мови, забезпечуючи розвиток продуктивної і рецептивної мовної діяльності студентів-іноземців, тому вона відноситься до реального словникового запасу. Разом з тим потрібно проводити роботу, внаслідок якої прищеплюється уміння впізнавати і розуміти словникові одиниці, які зустрічаються вперше, але мають знайомі елементи, опора на які дає можливість досягнути їх розуміння.

Визначаючи лексичний мінімум, яким повинен оволодіти іноземець, який вивчає мову впродовж шести років поза мовним середовищем, зазвичай називають 3000 слів. За підрахунками методистів [5], 3000 спеціально дібраних слів дозволяють зрозуміти 95% будь-якого тексту. Принагідно зауважимо, що у вітчизняному мовознавстві, на жаль, відсутні лексичні мінімуми сучасної української мови. Тоді як зібрання градуйованих лексичних мінімумів, наприклад, російської мови нараховує сім списків слів від 500 до 3500 найуживаніших слів.

Відомим є той факт, що принципи складання лексичного мінімуму були переважно емпіричними. Однак у зв’язку з їх створенням виникла потреба

сформулювати наукові принципи та формалізувати методику відбору слів і виразів для таких мінімумів.

Сучасне навчання іноземної мови передбачає спілкування студентів на міжкультурному рівні в найбільш типових ситуаціях на основі комунікативного мінімуму, який повинен включати певний обсяг країнознавчих та лінгвокраїнознавчих знань. Тому відомі критерії відбору лексичних мінімумів (сполучуваність, семантична цінність, частотність, словотворча і стройова здатність) мають бути доповнені такими критеріями відбору лексичного компонента змісту навчання україномовного спілкування:

- критерієм культурологічної та країнознавчої цінності: лексичний матеріал повинен відбивати факти, норми і цінності мовної культури українців;

- критерієм типовості, згідно з яким слід відбирати національні реалії, які відбивають найбільш актуальні факти сучасної дійсності і які створюють найбільш чітке уявлення про Україну;

- критерієм сучасності й загальної відомості в середовищі носіїв мови;

- критерієм чіткої диференціації з рідною культурою студентів, згідно з яким відбираються ті лексичні одиниці, які відбивають повну або часткову неадекватність країнознавчих фонів;

- критерієм урахування адресата відбору: лексичний матеріал повинен співвідноситися з віковими особливостями, інтересами та фаховими потребами студентів;

- критерієм функціональності, згідно з яким лексичні одиниці відбираються з орієнтацією на формування активного або пасивного мінімуму;

- критерієм тематичності: лексичний матеріал має бути скомпонований за певними темами.

Отже, формування лексичних умінь і навичок потребує систематичної й цілеспрямованої роботи над збагаченням словника й вироблення навичок свідомого, вмілого користування словом. Джерелом відбору лексичного матеріалу мають бути автентичні матеріали: зразки літератури, українського

фольклору, словники, відеозаписи фільмів тощо. Крім того, добір лексичного матеріалу має бути обмежений рамками тематики.

Література:
1. Бакум З. П., Караман С. О. Навчання лексики в курсі української мови як іноземної // Філологічні студії. – 2013 – Вип. 6. – С. 690–694.
2. Бухбиндер В.А Основи методики преподавания иностранных языков. - К.: Вища школа, 1986. - 335 с.
3. Зимняя И. А. Психология обучения неродному языку / Ирина Алексеевна Зимняя. - М.: Русский язык, 1989. - 219 с.
4. Кочан І.М., Захлюпана Н.М. Словник-довідник із методики викладання української мови. – Друге видання, випр. і доповн. – Львів, 2005.
5. Фролкина А. В. Работа над лексикой // Методика преподавания русского языка как иностранного на начальном этапе. – М.: Просвещение, 1989. – [3-е изд.]. – 285 с.

Основні труднощі при навчанні російській мові китайських учнів

Краснопьоров П.В.
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
м Харків, Україна
e-mail: peterkrasn2009@mail.ru

Викладання російської мови для китайських учнів та студентів є однією з найбільш актуальних та цікавих проблем методики викладання російської мови як іноземної.

Багато китайських студентів приїжджають навчатися у вищі навчальні закладі країн СНД, у той час, як російська мова (поряд з англійською та японською, – є однією з найпопулярніших іноземних мов для вивчання у Китаї).

Аналіз основних труднощів, які виникають у китайських учнів при вивченні російської мови почнемо з **фонетики**. Деякі звуки російської мови, наприклад [р], відсутні у китайській мові. Через відсутність звуку [р] у рідній мові китайські студенти змішують звуки [р] та [л] як в усній, так і у письмовій мові, наприклад: “инте[л]есный” («интересный»-«цікавий»), «к[л]асная п[р]ощадь» («Красная площадь»), «те[р]епе[л]едача» («телепередача») і т.і.

У роботі над вимовою російських звуків викладач повинен звернути увагу саме на такі «особливі» звуки. Китайська мова значно відрізняється від російської, перш за все, на фонетичному рівні. У китайській фонетиці провідну